

Ansökan om bidrag för stiftelsen Vetenskapsstaden

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Stiftelsen Vetenskapsstaden medges ett bidrag om 4 150 tkr för år 2004.
2. Bidraget finansieras ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2004 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Stiftelsen Vetenskapsstaden har inkommit till kommunstyrelsen med en ansökan om bidrag från Stockholms stad om 4 150 000 kronor per år för åren 2003, 2004 och 2005. En likalydande hemställan har skickats till Stockholms Läns Landsting.

Hemställan om bidrag avser medel för att komplettera stiftelsens nuvarande verksamhet med åtgärder som kan etablera Vetenskapsstaden som Europas tätaste kluster av FoU-relaterad verksamhet med dragningskraft på studenter, lärare och forskare liksom på kunskapsintensiva företag.

Stiftelsen Vetenskapsstaden har till ändamål att främja vetenskaplig undervisning och forskning. Stiftelsen Vetenskapsstaden stiftades år 1990. Stiftare utöver Stockholms stad är Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms Universitet, Karolinska institutet, Handelshögskolan, Axel och Margret Ax:son Johnsons Stiftelse, Kjell och Märta Beijers Stiftelse, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse och Göran Gustafssons Stiftelse. Från och med 1995 är Stockholms Läns Landsting delaktig i stiftelsen.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och näringslivsnämnden.

Stadsledningskontoret finner det angeläget att stödja Stiftelsen Vetenskapsstaden i dess strävan att ge området en egen identitet, utveckla området och synliggöra dess resurser för omvärlden. Stadsledningskontoret har förståelse för stiftelsens önskan att få finansieringen tryggad för hela treårsperioden 2003-2005, men konstaterar att staden endast har möjlighet att utlova bidrag för år 2004. Stadsledningskontoret föreslår därvid att ett bidrag med 4 150 tkr finansieras ur Central medelsreserv. Stadsledningskontoret rekommenderar att kommunstyrelsen tar ställning till Stiftelsen Vetenskapsstadens medelsbehov under 2003 i tertiärrapport 2.

Näringslivsnämnden gör bedömningen att en utveckling av stiftelsen Vetenskapsstadens verksamhet i den riktning som angetts i hemställan är viktig för Stockholms framtida tillväxt och förmåga att framstå som en internationellt attraktiv region med dragningskraft på individer och företag. Den föreslagna satsningen kommer också att stärka möjligheterna för vetenskapliga och tekniska genombrott vilka kan bilda grund för framtida företagande och tillväxt i nya branscher och kluster. Näringslivskontoret

tillstyrker därför att Stockholms stad bifaller hemställan från stiftelsen och att utvecklingsarbetet påbörjas snarast.

Mina synpunkter

Jag delar stadsledningskontorets och näringslivsnämndens bedömning att en utveckling av stiftelsen Vetenskapsstadens verksamhet i den riktning som angetts i hemställan är viktig för Stockholms framtida tillväxt och förmåga att framstå som en internationellt attraktiv region med dragningskraft på individer och företag. Den föreslagna satsningen kommer också att stärka möjligheterna för vetenskapliga och tekniska genombrott, vilka kan bilda grund för framtida företagande och tillväxt i nya branscher och kluster.

Hemställan avser en utveckling och komplettering av stiftelsen Vetenskapsstadens nuvarande verksamhet när det gäller innehållsmässiga aspekter – en helhetssyn på regional utveckling genom samverkan, utveckling av nya samarbetsformer, identitetsskapande åtgärder, marknadsföring samt effektivare stöd för innovations- och affärsverksamhet i anslutning till universitet och högskolor etc. Näringslivsnämnden har därför inte tagit ställning till frågor som berör stadsplanering eller fysisk infrastruktur.

Jag delar näringslivsnämndens uppfattning att det är viktigt att ha ett helhetsperspektiv när det gäller satsningen på Vetenskapsstaden. Detta innebär att också den fysiska infrastrukturen avseende norra stationsområdet och i arbetet med Norra länken bör beaktas i det fortsatta arbete. Förhållandet att det geografiska området Vetenskapsstaden har en betydande täthet av vetenskapliga institutioner och dess närhet till innerstadens företag och kulturliv, utgör en viktig faktor i den internationella konkurrensen liksom att en stor del av området ligger inom Nationalstadsparken – med sina särskilda och positiva värden att beakta.

Min grundläggande inställning för att åstadkomma tillväxt och en hållbar utveckling är att stadens satsningar måste kunna få en bättre utväxling i samverkan med det privata näringslivet. Det handlar om en utvidgat samarbete och samverkan mellan det offentliga och privata inom en rad olika områden. I sammanhanget med Vetenskapsstaden och för en framtida finansiering är det viktigt att diskutera hur ansvaret skall fördelas mellan staden, landstinget och de övriga stiftarna.

Näringslivsnämnden bedömer att det är lämpligt att beslut om medelstildelning omfattar samtliga tre åren 2003, 2004 och 2005 för att garantera långsiktighet i planeringen. Prövning av tilldelning bör ske årligen i samband med budgetårsskiftet mot redovisning av resultat och uppnådda mål.

Stadsledningskontoret har också förståelse för stiftelsens önskan att få finansieringen tryggad för hela treårsperioden 2003-2005, men konstaterar att staden endast har möjlighet att utlova bidrag för år 2004. Jag instämmer i stadsledningskontorets förslag att ett bidrag med 4 150 tkr finansieras ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2004 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m. Prövning av bidrag för år 2005 får, mot redovisning av resultat och uppnådda mål, beaktas i detta års budget. Stadsledningskontoret har i Tertialrapport 2 föreslagit att stiftelsen för 2003 tilldelas 1,3 mnkr. Kommunstyrelsen får därmed ta ställning till stiftelsen Vetenskapsstadens medelsbehov under 2003 i det sammanhanget.

Stockholms stad bör och har möjlighet att genom sin representation i stiftelsens styrelse noggrant följa arbetet. Staden bör vidare verka för att stiftelsen som ett första steg tar fram en konkret plan för hur fortsatt utvecklingsarbete ska bedrivas samt hur de totala medlen som står till förfogande avses disponeras.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Stiftelsen Vetenskapsstaden medges ett bidrag om 4 150 tkr för år 2004.
2. Bidraget finansieras ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2004 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m.

Stockholm den 17 oktober 2003

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Stiftelsen Vetenskapsstaden har inkommit till kommunstyrelsen med en ansökan om bidrag från Stockholms stad om 4 150 000 kronor per år för åren 2003, 2004 och 2005. En likalydande hemställan har skickats till Stockholms Läns Landsting.

Hemställan har undertecknats av Mats Hellström, landshövding och ordförande i stiftelsen, Anders Flodström, rektor KTH och vice ordförande i stiftelsen, Gustaf Lindencrona, rektor Stockholms universitet, Hans Wigzell, rektor Karolinska Institutet, Leif Lindmark, rektor Handelshögskolan samt Kjell Jegefors, vd för stiftelsen.

Hemställan om bidrag avser medel för att komplettera stiftelsens nuvarande verksamhet med åtgärder som kan etablera Vetenskapsstaden som Europas tätaste kluster av FoU-relaterad verksamhet med dragningskraft på studenter, lärare och forskare liksom på kunskapsintensiva företag.

Bakgrund

Stiftelsen Vetenskapsstaden stiftades år 1990. Stiftare utöver Stockholms stad är Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms Universitet, Karolinska institutet, Handelshögskolan, Axel och Margret Ax:son Johnsons Stiftelse, Kjell och Märta Beijers Stiftelse, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse och Göran Gustafssons Stiftelse. Från och med 1995 är Stockholms Läns Landsting delaktig i stiftelsen.

Stiftelsen Vetenskapsstaden har till ändamål att främja vetenskaplig undervisning och forskning genom att:

- ? verka för att områdena (främst Norra Djurgården – Frescati, Albano/Kräftriket) i anslutning till Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms Universitet, Karolinska institutet och Handelshögskolan nyttjas för forsknings- och utvecklingsverksamhet
- ? medverka till att kommersiella forsknings- och utvecklingsverksamheter samt forskarbostäder och serviceanläggningar av olika slag etableras inom nämnda områden. Stiftelsens roll skall fokuseras på att intressera marknadens aktörer att investera och förvalta i området
- ? skapa förutsättningar för ett tvärvetenskapligt forsknings- och utvecklingssamarbete mellan högskolorna och för ett vidgat gemensamt utnyttjande av de resurser som finns inom högskolorna och de där till knutna forskningsinstitut
- ? stimulera och medverka till ökad samverkan mellan högskolorna och näringslivet.

Stiftelsen har inlett en diskussion med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om ett ökat samarbete mellan akademierna och regionen under begreppet "Vetenskapsstaden in a global market". Syftet är att gemensamt sträva efter att området "Vetenskapsstaden" skall utvecklas till att:

- ? området skall bli Europas tätaste kluster av FoU-relaterad verksamhet med dragningskraft på studenter, lärare och forskning liksom på forskningsinstitutioner och kunskapsintensiva företag
- ? medverka till att stimulera etablering av inkubatorer i området
- ? ge området en regional identitet, synliggöra attraktiviteten och kommunicera attraktionskraften mot en nationell och global marknad.

"Vetenskapsstaden in a global market" innebär att stiftelsen får en mer planerande och utredande roll och att den operativa verksamheten begränsas.

För att etablera vetenskapsstaden som en framstående innovativ miljö som är erkänd i ett internationellt perspektiv krävs en förstärkning av stiftelsens resurser i

storleksordningen 11,8 mnkr per år under tre år. Resurserna behövs för att skapa en egen identitet inom området, för marknadsföring internationellt, för ökad kompetens inom planerings- och etableringsområdena, för finansiering av projekt och för stimulans för att tillskapa inkubatorer i området. Högskolorna och stiftelsen är beredda att tillsammans bidra med 3,5 mnkr per år för denna satsning. Stiftelsen hemställer om kompletterande medel från både Stockholms stad och Stockholms läns landsting med vardera 4 150 tkr per år för åren 2003, 2004 och 2005.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, där det beretts av finansavdelningen i samråd med juridiska avdelningen. Därutöver har ärendet remitterats till näringslivsnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 9 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

I och kring området norra Djurgården/Frescati till Karlberg med angränsande delar av innerstaden finns en av norra Europas FoU-tätaste miljöer. Här finns KTH, Stockholms Universitet, Karolinska institutet och Handelshögskolan samt i nära anslutning flera av de konstnärliga högskolorna.

Stadsledningskontoret finner det angeläget att stödja Stiftelsen Vetenskapsstaden i dess strävan att ge området en egen identitet, utveckla området och synliggöra dess resurser för omvärlden. Kontoret har förståelse för stiftelsens önskan att få finansieringen tryggad för hela treårsperioden 2003-2005 men konstaterar att staden endast har möjlighet att utlova bidrag för år 2004. Stadsledningskontoret föreslår därvid att ett bidrag med 4 150 tkr finansieras ur Central medelsreserv 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2004 års budget och redovisas under kommunfullmäktige m.m. Prövning av bidrag för år 2005 får, mot redovisning av resultat och uppnådda mål, beaktas i detta års budget. Stadsledningskontoret har i Tertialrapport 2 föreslagit att stiftelsen för 2003 tilldelas 1,3 Mkr.

Näringslivsnämnden beslutade den 13 maj 2003 att överlämna och återropa näringslivskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Johan Davidsson* (kd) till att näringslivsnämnden beslutar att i huvudsak godkänna näringslivskontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföras:

Näringslivskontoret och näringslivsnämnden bör aktivt bidra till att visionen om "Vetenskapsstaden" – ett sammanhållet vetenskapligt och tvärvetenskapligt samarbete mellan Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms Universitet, Handelshögskolan, Karolinska Institutet, Lärarhögskolan och Södertörns Högskola – kan förverkligas.

Förutsättningarna för Vetenskapsstadens förverkligande gäller allt från kommunikationer, plan- och byggärenden till samverkan mellan olika aktörer inom offentlig och privat sektor. I ett närings- och tillväxtperspektiv är det en naturlig uppgift för Näringslivsnämnden och kontoret att från sitt håll bidra med de medel som står till buds, främst genom informationsspridning och påverkan av andra aktörer via remissvar och skrivelser m.m. Kommunfullmäktige bör å sin sida prioritera att tillföra extra medel för att möjliggöra en ändamålsenlig satsning på att marknadsföra och genomföra visionen om Vetenskapsstaden.

Den planeringsbudget som tagits fram av Stiftelsen Vetenskapsstaden bär emellertid inte den trovärdighetens prägel man borde kunna förvänta sig. Som näringslivskontoret påpekar är den skissartad. Därtill är den mycket tveksamt disponerad. För att marknadsföra Vetenskapsstaden budgeteras i första hand för vad som måste anses vara mycket höga personalkostnader. En Vd

antas i budgeten ha runt 57000 kronor i månadslön, och 5 projektledare drygt 45000 kronor vardera i månaden. Till detta kommer en administratörstjänst som budgeterats ha ca 28000 kronor i månadslön (arbetsgivaravgifter och semesterersättning enligt lag och avtal är inräknat). Kvar till själva marknadsföringen i form av olika typer av reklam och informationsmaterial finns 1,3 miljoner kronor. Detta lär inte räcka särskilt långt om marknadsföringen främst ska vara internationellt inriktad. En omfördelning till mer realistiska lönenivåer och högre marknadsföringsbudget bör göras innan staden fattar beslut om tilldelning av resurser.

Näringslivskontorets tjänsteutlåtande av den 31 mars 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Kontorets synpunkter i sammanfattning

Näringslivskontoret ställer sig positivt till den hemställan som inkommit från stiftelsen Vetenskapsstaden av följande skäl

- ? Stockholm bör profilera sig som en stad som ligger långt framme när det gäller kunskapsutveckling och innovationer och tydligare markera staden som en kunskaps- och vetenskapsstad. En satsning på Vetenskapsstaden blir ett uttryck för stadens strategi i detta
- ? **Ösese** Ösesearbete mellan högskolorna, som manifesteras i hemställan är en viktig utgångspunkt för innovationer och tillväxt i Stockholm och bör tas tillvara.
- ? Stadens högskolor är idag en splittrad och därigenom delvis osynlig resurs i staden som behöver synliggöras. Vetenskapsstaden kan bidra till detta.
- ? Forskning och utbildning utgör en av de viktigaste källorna för tillväxt, innovationer och välstånd framöver. Vetenskapsstaden har möjligheter att utvecklas till norra Europas FOU-tätaste och mest spännande innovationsmiljö.
- ? I den ökande globala konkurrensen om kompetens är attraktiva forsknings och utvecklingsmiljöer nödvändiga för att attrahera forskare och företag inom kunskapsintensiva branscher – Vetenskapsstaden kan bli och marknadsföras som en sådan.
- ? Utveckling av nya produkter och kunskaper sker i gränsområdet emellan kompetenser och discipliner – Vetenskapsstaden kan medverka till sådana möten

Sammanfattningsvis menar kontoret att det initiativ som tagits av stiftelsen till ett förstärkt Vetenskapsstaden kommer att kunna stimulera till ökad långsiktig tillväxt genom samverkan mellan högskolorna och mellan högskolorna och näringslivet. En satsning från stadens sida under tre år framöver av den föreslagna storleksordningen kan medverka till att ge området en regional identitet med dragningskraft på studenter, lärare och forskare liksom på forskningsinstitutioner och kunskapsintensiva företag samt synliggöra och kommunicera attraktionskraften på en nationell och global marknad.

Eftersom medel för detta ändamål inte avsatts inom ramen för näringslivsnämndens budget är en förutsättning för tillstyrkan av hemställan att kommunstyrelsen tillför särskilda medel.

Hemställan avser en utveckling av stiftelsen Vetenskapsstadens verksamhet när det gäller innehållsmässiga aspekter – en helhetssyn på regional utveckling genom samverkan, utveckling av nya samarbetsformer, identitetsskapande åtgärder, marknadsföring samt effektivare stöd för innovations- och affärsverksamhet i anslutning till universitet och högskolor etc. Näringslivskontoret har därför inte tagit ställning till frågor som berör stadsplanering eller fysisk infrastruktur. Näringslivskontoret vill dock framhålla att det helhetstänkande som ligger bakom en satsning på Vetenskapsstaden också bör beaktas i fortsatt arbete med den fysiska infrastrukturen avseende Norra stationsområdet och i arbetet med Norra länken.

Den beskrivning av hur resurserna avses disponeras som bifogas hemställan är skissartad och behöver bearbetas ytterligare innan arbetet med konkreta projekt kan påbörjas. Stockholms stad bör genom sin representation i stiftelsens styrelse noggrant följa arbetet.

Som ett nästa steg i stiftelsens arbetet bör en konkret plan tas fram för hur det fortsatta utvecklingsarbete ska bedrivas samt hur de totala medlen, som står till förfogande avses att disponeras. För att garantera en långsiktighet i planeringen bör beslut om att tillföra ytterligare

resurser avse samtliga de tre åren 2003, 2004 och 2005. Prövning av medelstilldelning bör ske årligen i samband med budgetårsskiftet mot redovisning av resultat och uppnådda mål.

Näringslivskontoret föreslår också att kommunstyrelsen i samband med behandling av ärendet ser över och fastställer stadens representation i stiftelsen.

Stiftelsen Vetenskapsstaden

Kommunfullmäktige beslöt den 3 december 1990 att Stockholms stad ska ingå som stiftare i Stiftelsen Vetenskapsstaden. Stiftare utöver Stockholms stad är Kungliga Tekniska Högskolan(KTH), Stockholms universitet(SU), Karolinska institutet(KI), Handelshögskolan(HHS), Axel och Margret Ax:son Johnsons Stiftelse, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Kjell och Märta Beijers stiftelse samt Göran Gustafssons stiftelse för naturvetenskaplig och medicinsk forskning. Från och med år 1995 är Stockholms Läns Landsting delägare i stiftelsen sitt säte i Stockholm och ska drivas utan vinstsyfte. Stiftelsekapitalet uppgår till 20 100 000 kronor varav Stockholms stad bidragit med 250 000 kronor. Stiftelsens tillgångar uppgår till 52,5 mkr varav 31 mkr är knutna till fastigheter främst fastigheten ”Teknikhöjden”. Det egna kapitalet uppgår till 15 mkr. Avkastningen av kapitalet uppgick till 1,4 mkr för 2002. Avkastningen används för att täcka kostnader för ett begränsat kansli. När stiftelsen initierar, driver och verkar i olika projekt finansieras verksamheten genom externa projektmedel.

Stiftelsen har till ändamål att främja vetenskaplig undervisning och forskning genom att:

- verka för att områdena (främst Norra Djurgården-Frescati, Albano/Kräftriket) i anslutning till Kungliga Tekniska Högskolan , Stockholms universitet samt Karolinska Institutet nyttjas för forsknings- och utvecklingsverksamhet.
- medverka till att industriella forsknings- och utvecklingsverksamheter samt forskarbostäder och serviceanläggningar av olika slag etableras inom nyssnämnda områden.
- skapa förutsättningar för ett tvärvetenskapligt forsknings- och utvecklingssamarbete mellan högskolorna och i övrigt för ett vidgat gemensamt utnyttjande av de resurser som finns inom Högskolorna och de därtill knutna forskningsinstituterna och andra i anslutning till Högskolorna etablerade verksamheter samt
- stimulera och medverka till ökad samverkan mellan Högskolorna och industrin.

Stiftelsens styrelse består av högst tretton ledamöter. Styrelsen utses av stiftarna varvid Kungliga Tekniska Högskolan och Stockholms Universitet utser två ledamöter vardera. Karolinska Institutet, Handelshögskolan i Stockholm, Axel och Margret Ax:son Johnsons stiftelse för allmännyttiga ändamål, Göran Gustafssons stiftelse, Kjell och Märta Beijers stiftelse jämte Stockholms stad utser en ledamot vardera. Övriga ledamöter utses av stiftarna gemensamt. Mandattiden är tre år. Kommunfullmäktiges val av ledamot och suppleant för åren 2002 – 2004 ägde rum den 17 december 2001. I underlaget till hemställan förslås nuvarande styrelse förändras så att Karolinska Institutet erhåller ytterligare en plats samt att en företrädare för Konstfackskolan adjungeras.

Vetenskapsstaden har under åren huvudsakligen fokuserat på viktiga bygg- och fastighetsprojekt bl.a. :

- ? svarat för att Roslagstulls sjukhusområde omvandlats till ett högskoleområde med Fysikcentrum och gästforskarbostäder för utländska gästforskare
- ? ansvarat för utredningsstadiet och parallella arkitektuppdragen för tillkomsten av Fysikcentrum – AlbaNova Universitetscentrum –
- ? ansvarat för tillkomsten av Vetenskapens Hus
- ? svarat omstruktureringen och bildandet av Stockholms Teknikhöjd AB
- ? förvärvat fastigheten ”Teknikhöjden” i Albano
- ? planerat norra Albano för tillkomst och utveckling av en Teknikpark i anslutning till Stockholms Teknikhöjd AB
- ? etablerat Vetenskapsstaden International Center AB 1994 för uthyrning av bostäder till utländska gästforskare och studenter (f.n. ca 450 boenheter)

? samordnat och utvecklat ett nytt koncept för att ”trämassivt” bygga ”student/gästforskarbostäder” - små lägenheter och låtit uppföra ett bostadshus med 36 forskarlägenheter inom Roslagstullsområdet

För att komplettera det pågående arbetet med tillväxtskapande aktiviteter och projekt som syftar till att etablera Vetenskapsstaden som en framstående innovativ miljö- erkänd i ett internationellt perspektiv- krävs enligt hemställan en förstärkning av stiftelsens disponibla resurser i storleksordningen 11,8 mkr per år. Det totala beloppet, varav Stockholms stad således förslås bidra med 4 150 000 kr per år, avser insatser för att förstärka områdets identitet, för marknadsföring internationellt, för ökad kompetens inom planerings- och etableringsområdena, för projektfinansiering samt för att stärka och utveckla innovationsfrämjande åtgärder. Högskolorna och stiftelsen är beredda att tillsammans bidra med 3 500 000 kronor per år för denna satsning.

Teknikhöjden

I mitten av 1980 talet beslöt kommunfullmäktige att staden skulle ingå som stiftare i Stiftelsen Teknikhöjden –KTH. Stiftelsen uppgift är att främja utvecklings- och innovationsverksamhet i anslutning till universitet och högskolor. Övriga stiftare var KTH, NUTEK och dåvarande Utvecklingsfonden i Stockholms län. Redan från starten har stiftelsen Teknikhöjden bedrivit rådgivning till forskare och studenter inom KTH och Stockholms Universitet samt upplåtit lokaler till utvecklingsföretag i tidiga skeden. Teknikhöjden har under årens lopp medverkat till att ca 220 företag har etablerats inom regionen. Sedan början av 1990-talet bedrivs den konkreta verksamheten i ett dotterbolag till stiftelsen Teknikhöjden, där KTH och Stockholms universitet är delägare. Verksamheten har under senare år till viss del integrerats med Stiftelsen Vetenskapsstaden, som bl a äger den fastighet vari verksamheten bedrivs. Styrelsen för Teknikhöjden AB har under 2002 beslutat att en översyn av verksamheten skall ske och att samarbetet och rollfördelningen mellan å ena sidan högskolorna och Teknikhöjden och å andra sidan Teknikhöjden och Vetenskapsstaden skall tydliggöras. Staden har genom näringslivsnämnden lämnat driftbidrag till verksamheten med 1500.000 kr per år sedan mitten av 1990-talet. Under år 2002 minskades bidraget till 1200.000 kr. För år 2003 har, i avvaktan på den pågående översynen av innovationsstödsverksamheten, några särskilda medel inte avsatts inom ramen för näringslivsnämndens budget.

Fakta och förutsättningar av betydelse för utveckling av Vetenskapsstaden

Stockholm som student- och vetenskapsstad

Stockholm är Sveriges starkaste forsknings- och utbildningsstad. Här finns ca 50 procent av landets akademiska forskning och utbildning. Forskningen vid Stockholms universitet och högskolor är världsledande och har ett både nationellt och internationellt gott anseende i den vetenskapliga världen.

Det område som definieras som Vetenskapsstaden dvs. den del av Stockholm som sträcker sig från Norra Djurgården- Frescati via Albano/Kräftriket, Roslagstull, Norrtull samt till norra stationsområdet utgör ett kunskapsintensivt centrum, som kan mäta sig med de bästa i Europa. Delar av Solna stad är berörda genom Karolinska Institutet, ett av världens mest välrenommerade medicinska universitet. Närbelägna Karolinska Sjukhuset är ett av Sveriges största universitetssjukhus, med ett nytt universitetssjukhus under planering. Stockholms universitet är ett av landets största universitet med forskning och utbildning inom humaniora, juridik, samhällsvetenskap och naturvetenskap. KTH står för en tredjedel av landets tekniska forskning och ingenjörsutbildning och här finns ett tiotal nationella kompetenscentra. Handelshögskolan har en uttalad internationell inriktning och nära samverkan med svenska multinationella företag. Mer än hälften av Stockholm-Uppsalaregionens forskare och doktorander är verksamma inom området, och universiteten svarar tillsammans med Karolinska Sjukhuset för merparten av regionens vetenskapliga produktion. I norra Vasastaden och Norrtull finns dessutom ett stort antal företag i branscher med betydande kunskapsintensitet. Området

erbjuder således en stark koncentration av kunskapsintensiv verksamhet inom såväl utbildning, forskning och vård som inom kommersiellt företagande. De starka institutioner som således i praktiken befinner sig på ett geografiskt näraliggande område uppfattas emellertid inte som en helhet med en tydlig identitet.

Trots att Stockholm således är Sveriges kanske mest betydande forsknings- och utbildningsstad är detta sällan den aspekt som lyfts fram, när Stockholms starka sidor ska beskrivas. Universiteten och högskolorna uppfattas i Stockholm som isolerade öar, medan städer som Lund och Uppsala har en självklar image som universitetsstäder. Även om detta kan förklaras som ett generellt storstadsfenomen, är det dock fullt möjligt att genom aktiva insatser stärka Stockholms profil och framtoning som en kunskaps- och vetenskapsstad.

Staden har sedan flera år tillbaka gemensamma överläggningar med företrädare för Stockholms Akademiska rektorskonvent. Vid sådana tillfällen efterlyses regelmässigt ett ökat engagemang från stadens sida i att vårda och lyfta fram Stockholms akademiska styrkor. Samarbetet mellan de enskilda högskolorna har under senare år också intensifierats och den gemensamma skrivelsen från Stiftelsen Vetenskapsstaden ska tolkas som ett uttryck för akademiens ambitioner att bidra till och stärka fokus på Stockholmsregionens tillväxt. Att de ledande kunskapsinstitutionerna nu gått samman kring visionen om att utveckla verksamheten inom stiftelsen Vetenskapsstaden är, enligt kontorets uppfattning, ett inslag i Stockholms tillväxtpolitik, som bör tillvaratas av regionens övriga aktörer.

Innovations- och förnyelseförmåga som drivkraft för tillväxt i Stockholm.

I den regionplan för Stockholmsregionen som antogs i maj 2002 (RUFS 2001) konstateras att ”en i internationell jämförelse medelstor storstadsregion som Stockholmsregionen behöver ha en mer utpräglad profil än stora metropoler - en profil som kan utvecklas och bestå över längre tid. Stockholmsregionen har sin internationellt mest framstående styrka i sin innovations och förnyelseförmåga. Insatser med inriktning mot att stärka förutsättningarna för denna förmåga bör därför prioriteras.”

Stockholmsregionen ska erbjuda en världsledande miljö för utveckling av nya företag som skapas på grunderna av innovation och ny teknik i vid mening. Att vara ett centrum för generell förnyelse och innovation är mer än att vara centrum inom ett särskilt område t ex IT eller upplevelse-industrin. För närvarande pågår starka industriella utvecklingsprocesser inom IT, finansiella tjänster och upplevelseindustrin. I morgon kan helt andra verksamheter leda förnyelsen.

Betydelsen av forskning och utveckling för innovationer och tillväxt

Forskning och utbildning betraktas i Sverige och internationellt som en drivkraft för tillväxt genom att ny kunskap utvecklas och nya vetenskapliga och tekniska genombrott sker, som kan leda till innovationer och företag. Vinnova, den nationella myndigheten för innovationssystem, menar att man förenklat kan säga att ”forskning omvandlar pengar till ny kunskap och kompetens medan innovationer i vid mening omvandlar kunskap och kompetens till pengar.”

I Stockholmsregionen finns en hög koncentration av FoU-resurser. Främst inom universitet och högskolor, men också inom stora världsledande företags FoU-avdelningar – mestadels i nära samverkan med universitet och högskolor. Potentialen att omvandla kunskapsproduktionen till innovationer och tillväxt är således stor. Denna utveckling måste ske i stark samverkan med regionala intressen.

Intresset från universitet och högskolor att medverka i sådana processer har ökat under senare år. Tillskapandet av holdingbolag vid universiteten har också underlättat högskolornas möjligheter och intresse att stimulera kommersialisering av forskningsresultat. Det offentliga roll handlar om att tillhandahålla en nödvändig infrastruktur för effektiva innovationsprocesser. Vinnova använder begreppet Triple Helix (helix = spiral) för att beteckna samverkan mellan akademi, företag och politik.

En viktig förutsättning för Stockholmsregionens tillväxt och innovationskraft är att regionen som helhet har stor täthet och en diversifierad näringslivsstruktur när det gäller resurser, kunder

och företag. Men också särskilda, geografiskt avgränsade områden med hög täthet inom regionen bidrar till innovationsmiljön genom att möjliggöra effektivt samspel och kunskapsbildning mellan forsknings och utbildningsinstitutioner och företag i närliggande branscher. I den ovan citerade regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen konstateras att ”den offentliga sektorn kan bidra till framväxten av fler täta och tillgängliga miljöer t ex i form av vetenskapsparker som kan stödja en expansion och koncentration av nya generationers kluster.”

Gränsöverskridande samarbeten utgör förutsättningar för innovationer

Framtidens genombrott sker inom gränsområden mellan vetenskaper, Redan idag sker utvecklingen av ny kunskap inom t ex livsvetenskaper i ett nära samspel mellan bland annat biologi, nanovetenskap, IT, genomik men också med humaniora och samhällsvetenskap. Det samarbete mellan KI, KTH och Stockholms universitet som nu har avancerat inom ramen för projektet Stockholm BioScience, kan i framtiden ske inom nya gränsöverskridande kompetenssamarbeten som exv. material/energi och miljö respektive informationssystem, miniatyrisering, form och design. En miljö som Vetenskapsstaden, som kan ge förutsättningar för möten mellan forskare, doktorander och studenter inom olika kompetensområden lägger grunden för framtida kunskapskluster och genererar grunden för utveckling av nya produkter och tjänster

Stiftelsen Electrum och utvecklingen i Kista Science City – en möjlig parallell

Det faller sig naturligt att i samband med ställningstagande till Vetenskapsstaden göra en jämförelse med stadens satsning på stiftelsen Electrum i Kista. Stockholms stad tog redan under 70- talet initiativ till stiftelsen Electrum och har under 2001 arbetat fram ett handlingsprogram för hur arbetet med marknadsföring, infrastrukturfrågor och kunskaps- och innovationsfrågor ska bedrivas samt tillfört stiftelsen resurser för fortsatt utvecklingsarbete. Kista Science City utgör nu ett nav för utvecklingen inom it, telekom och mobila tjänster och har ett varumärke som är känt över hela världen. Förutsättningarna i Vetenskapsstaden skiljer sig på flera punkter från de som rådde och råar i Kista Science City. Erfarenheter från Kista Science City bör ändå kunna användas vid utvecklingen av Vetenskapsstaden. Inte minst den modell för innovationsstöd, med betydande kommersiella inslag, som utvecklats i Kista, skulle kunna tillämpas även i uppbyggnaden av ett förstärkt innovationsstöd inom ramen för Vetenskapsstaden.

Konkurrens med andra regioner

Andra städer och regioner både i Sverige och utomlands satsar nu stort på att bygga innovativa miljöer kring sina universitet. Lindholmen området i Göteborg utgör ett sådant exempel och samarbetet Lund/Malmö/ Köpenhamn ett annat, där man under begreppet Science Region utvecklar forskningssamarbeten och innovationssystem.

De aktuella initiativen kring stiftelsen Vetenskapsstaden bör dock främst ses utifrån en internationell konkurrenssituation. Varje institution och enhet inom Vetenskapsstadens område är idag en aktör på en internationell kunskapsmarknad. Under de senaste 20-25 åren har kunskapsparker med olika beteckningar skapats i alla världsdelar. Företeelsen har t.o.m. krönts med en egen intresseorganisation kallad International Association of Science Parks (IASP). Enbart i Tyskland finns över 200 kunskapsparker. Dessa parker har blivit viktiga konkurrensmedel på världsmarknaden för att lyfta fram de lokala kunskapspetsarna. På den amerikanska kontinenten har under decennier kunskapsparker vuxit fram. Representanter för dessa dyker ofta upp i Europa för att locka över de bästa begåvningarna. Särskilt aktivt har under det senaste året varit den stora park kallad Research Triangle i North och South Carolina. På den europeiska hemmamarknaden byggs nätverken nu upp mellan kunskapsparkerna. Ofta återfinns något EU-program bakom nätverk och samarbetsprojekt. I Europa kan vi urskilja intressanta platser som Cambridge, Berlin, Barcelona och Sophia Antipolis.

Mot denna intensiva kunskapsmarknad under utveckling är det logiskt att en samling nu sker runt stiftelsen Vetenskapsstaden. Kampen om spetskompetens och kunskapsintensiva företag hårdnar. Det finns många skäl varför forskare och forskningsnära företag väljer att befinnas sig på en viss plats. Tillgången till intressanta forskningsmiljöer och forskningsresurser är den kanske starkaste drivkraften. Men även faktorer som livsmiljö och livskvalitet har stor betydelse. Staden har, genom att stimulera uppbyggnaden av en internationellt konkurrenskraftig forskningsmiljö med goda livskvaliteter, stora förutsättningar att stötta universiteten i deras ansträngningar. Området vetenskapsstaden har i det avseendet, förutom sin akademiska täthet, unika kvaliteter i form av natur och miljövärden. En stor del av området omfattas dessutom av Nationalstadsparkens särskilda hänsyn och kvaliteter. Samtidigt är det ett område som är integrerat i stadskärnan med alla de kvaliteter i form av företagande service och kulturutbud som detta innebär.

Bilagor

Bilaga 1: Redogörelse för fysisk planering inom Vetenskapsstadens område

Bilaga 2: Hemställan Samverkan genom stiftelsen Vetenskapsstaden (inkl. bilaga, här ej tryckt)

Fysisk planering inom Vetenskapsstadens område

Inom hela Vetenskapsstadens område pågår f. n. plan- och programarbeten för Norra Länken, Norra Stationsområdet, Albano och ett par mindre studentbostadsprojekt vid Roslagstull.

Norra länken

Detaljplanen för delen Norrtull – Roslagstull beräknas bli klar under hösten 2003. Såväl detaljplan som arbetsplan kan överklagas ända upp till regeringsrätten. Efter att detaljplanen har vunnit laga kraft kan entreprenadupphandlingen påbörjas. Upphandlingsprocessen tar närmare ett år. Tidigaste möjliga byggstart uppskattas till årsskiftet 2005/2006 och färdigställandet av Norra Länken beräknas till årsskiftet 2011/2012.

Norra Station

Norra Stations- och Norrtullsområdet har i olika omgångar varit aktuellt för förnyelse. Under 2001 tog Karolinska Institutet tillsammans med Stockholms universitet och KTH initiativ till Stockholm BioScience. I ett förslag presenterades hur Norra Stationsområdet skulle kunna användas för forskning, innovationer och näringsliv. Staden ville bearbeta förslaget för både bostäder och arbetsplatser och med en överdäckning av Norra Länken och Värtabanan. En grupp byggherrar (NCC, JM, HSB, Skanska) uppvaktade Stockholms stad och Jernhusen och erbjöd sig att göra en förstudie enligt stadens intentioner beträffande överdäckning och utveckling av området för både bostäder och arbetsplatser. Ett samarbetsavtal slöts i början på 2002 mellan KI, byggherrarna, Stockholms stad och Jernhusen i vilket man åtog sig att gemensamt utreda förutsättningarna och verka för en exploatering av Norra Stationsområdet. Sedan i maj 2002 ingår även Solna stad samt landstinget genom KS och Locum i samarbetet. Om området överdäckas kommer stenstaden att fortsätta över gränsen in i Solna och KS och KI kommer att integreras med innerstaden och Norra Stationsområdet.

Tilltro till långsiktig utveckling.

Efter ett överdäckningsbeslut kan bebyggelsen tas i anspråk från ca år 8 till 15 från första investeringsbeslutet. Överdäckning måste ske oberoende av konjunktur och utvecklingen och måste baseras på långsiktiga och stabila trender. Den volym bostäder och arbetsplatser som kan rymmas inom Norra Stationsområdet bedöms ha stöd i den regionala tillväxten av befolkning och ekonomi (källa Temaplan).

Med överdäckning och ett nytt universitetssjukhus skapas förutsättningar för Norra Stationsområdet att bli en viktig del i kunskapsstaden. Ca 6 000 forskare och 55 000 studenter kan verka i området (Stockholms universitet, KTH, KI, KS och Handelshögskolan). Det innebär att landets största koncentration av högre utbildning och forskning tillsammans med landets ledande universitetssjukhus kommer att ligga inom Vetenskapsstadens område.

Albano

Inom Albano pågår f. n. ett programarbete. Programmet redovisar områdets användning och etappvisa omvandling för högskolornas framtida lokalbehov inklusive möjlighet till studentboende. Albano utgör en resurs som behöver utnyttjas som utvecklingsområde för högskola och universitet.

Företagsområden

Angränsande till Vetenskapsstadens område finns två företagsområden med diverse verksamheter inom IT, handel, fastighet & teknik och media. Det är dels kvarteren söder om Norra Stationsgatan mellan Gävlegatan, Hälsingegatan och Dalagatan och dels kvarteret mellan Sveavägen och Ynglingagatan vid Norrtull samt Wennergrens Center. Områdena innehåller idag ca 310 000 m² lokalyta, ca 240 företag och knappt 6000 anställda.